

ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО СЕРЕДОВИЩА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ілляшенко К.В., Бондаренко І.А

Для функціонування будь – яких суб'єктів господарювання важливе значення має зовнішнє середовище, у складі якого вагомим і впливовим на діяльність цих суб'єктів є податкове середовище. Недосконалість податкового середовища підприємств України є однією з основних причин втрат, які виражаються в недоотриманих податкових платежах через наявність тіньової економіки, через зростаючий податковий борг і неефективні податкові пільги, а також через податкові перешкоди в процесі діяльності існуючих підприємств і при виникненні нових. Оцінка факторів, які знижують ефективність податкового середовища господарювання підприємств, дозволяє визначити його результативність у цілому й у залежності від кожного з них та є основою для розробки рекомендацій щодо його удосконалення.

Фундамент економіки України складають великі промислові підприємства, що виробляють більшу, ніж інші галузі народного господарства, частину валового національного продукту. Створення сприятливих умов для їхнього розвитку є обов'язковим для подолання кризи і забезпечення наступного сталого економічного росту.

У плановому господарстві держава мала багато різноманітних засобів регулюючого впливу на підприємство. У зв'язку з переходом до використання ринкового координаційного механізму її можливості у цьому відношенні реалізуються передусім шляхом проведення раціональної податкової політики і формування податкової системи, адекватної задачам сучасного етапу розвитку народного господарства.

Обов'язковою умовою забезпечення успіху українських реформ є збереження спадкоємності поколінь і поступова адаптація вітчизняних балансових традицій у напрямі досягнення міжнародної порівнянності. На момент початку ринкових реформ в Україні податкова система характеризувалася :

- спрямуванням на традиційні для планової системи суб'єкти і об'єкти оподаткування, методи обчислення податкових зобов'язань;

- недостатньою підготовленістю податкових органів і бухгалтерів підприємств, відсутністю у них досвіду діяльності у новому економіко – правовому середовищі;

- відсутністю або недостатнім розвитком традиційних для фіскальних інститутів у системі вільного підприємництва податків на споживання, майно і приріст капіталу, а також податкових інструментів, що дозволяють ефективно контролювати переведення прибутків від державних до комерційних структур.

Стратегія реформування планової економіки після лібералізації цін передбачала вжиття заходів по фінансовій стабілізації. Це є необхідною передумовою подальшого просування вперед.

Основними підходами щодо оцінки та підвищення ефективності податкового середовища господарювання підприємств науковці вважають:

- спосіб обчислення податку на додану вартість шляхом використання частки доданої вартості в ціні, яка для різних видів економічної діяльності визначається як відношення доданої вартості до випуску продукції (робіт, послуг);

- оцінку доцільності переходу на спрощену систему оподаткування малих підприємств з врахуванням впливу матеріаломісткості, трудомісткості, рівня рентабельності продукції;

- процедуру визначення доцільності державного стимулювання підприємницької діяльності, яка, крім загальновідомих критеріїв надання податкових пільг, містить такі кількісні критерії, як ефективність використання податкового потенціалу та податковий коефіцієнт, і включає механізм контролю за наданою податковою пільгою та алгоритм визначення максимального розміру податкової пільги, при якому вона повністю окупається.

Незважаючи на стабілізацію ситуації та зростання економічних показників і податкових платежів у порівняльних цінах за 2000-2002 рр., і в даний час податкова політика України не досягає своєї мети, багато в чому не відповідає проголошеним принципам. Розгляд розвитку податкового середовища України підтвердив прояв і недостатню узгодженість у вітчизняній системі оподаткування властиві усім податковим системам протиріч, а також необхідність поглибленого вивчення податкового середовища з метою точної оцінки факторів, які знижують його ефективність.